Štev. 56. V Ljubljani, dne 28. avgusta 1907. Leto I.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE ŠTEVILKE PO 10 VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA CELO LETO 8 K, ZA POL LETA 4 K, ZA ČETRT LETA 2 K. V LJUBLJANI S POŠILJANJEM NA DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO **SREDO** IN **SOBOTO**. — ZA **OZNANILA** SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Kranjski deželni zbor.

Vlada je za letos opustila sklicanje deželnega zbora kranjskega. Ker pa poteče letos tudi funkcijska doba dosedanjega deželnega zbora, treba bo novih volitev, ki se bodo seveda vršile po starem volilnem redu. Toliko naglašana potreba po volilni reformi ni bila dovolj močna, da bi vzbudila v naših vodilnih politikih obeh prizadetih strank enotno in resno voljo v zasledovanju ideje edino pravične in sedanjim razmeram odgovarjajoče reforme v smislu splošne in enake volilne pravice.

Zato pa bo peščica takozvanih „veleposestnikov“ Nemcev zopet volila svojih 10 poslancev in s tem ohranila svoje skrajno krivično za Slovence naravnost sramotilno privilegirano posestno stanje, in zopet bodo Nemci, ki bodo s svojimi glasovi odločevali med nasprotujočima si strankama in bodo s tem faktični gospodarji in edino odločilni v deželi, ki je popolnoma slovenska in v kateri edini bi lahko vendar že Slovenci zagospodarili nad tujci.

S tem dejstvom pa ni samo pokopano morda za celo vrsto let pravično in nujno potrebno napredovanje slovenske nadvlade v edino slovenski deželi, temveč pokopano je tudi za našo Kranjsko napredovanje ideje demokratizacije vseh javnih zastopov. S tem, da se ni izvršila volilna reforma v smislu demokratizacije v našem deželnem zboru kot najvažnejšem in prvem zastopu, v katerem bi lahko Slovenci edino odločevali, pokazale so naše slovenske do sedaj odločujoče stranke jasno in neovrgljivo, da njih program in njih delovanje prav nič ne odgovarja zahtevam časa, ker bi se sicer vsaj v točki splošne demokratizacije deželnega zbora morale v toliko zediniti, da bi se dosegel uspeh, ki bi bil složni in odločni zahtevi izhajajoči iz vrst vseh Slovencev na vsak način zasiguran.

Bližajo se torej deželnozborske volitve in na volilcih je sedaj, da lahko pokažejo svoj demokratičen duh in v tem ali onem volilnem okraju volijo v prilog demokratične ideje in si izberejo takih zastopnikov, katerim bo volja volilcev prva postava in ki bodo ne glede na osebne koristi in iz raznih strank ali bolje rečeno od voditeljev raznih strank izhajajoče ukaze delovali v narodnem in demokratičnem smislu. Pri današnjem stanju naše politike je takih zastopnikov nemogoče iskati niti v liberalni niti v klerikalni stranki, ker mora vsak v tej ali oni stranki izvoljen zastopnik starim, trmoglavim, koristolovskim in vendar še odločujočim politikom na ljubo žrtvovati svoje prepričanje in koristi ljudstva. Liberalna današnja politika še vedno zahteva v prvi vrsti boj proti „farjem“ in vsemu, kar diši malo po klerikalsko; klerikalna pa zahteva zopet boj proti vsaki, četudi samo navidezni ali le takoimenovani svobodomiselnosti in slepo pokorenje od klerikalnih prvakov za voditelje izbranim „rešiteljem“ vere ljudstva, kaker so to Šusteršič, Šuklje in še par drugih takih.

Pri bodočih deželnozborskih volitvah bo naša stranka stopila v prvič v volilno borbo, to pa kot odločno narodna in skrajno in brezobzirno demokratična stranka. Naš program ne pozna niti v eni niti v drugi točki nikakih tudi ne najmanjših kompromisov; priboriti slovenskemu ljudstvu samostojnost in neodvisnost korak za korakom, to pa nevzdržno in ne boječ se nikakega napora in ne najljutejšega boja, to je cilj našega dela.

Gre pri nas vedno in povsod v prvi vrsti za naš kmetski stan, in tudi sedaj, ko ni prišlo do zaželjene volilne reforme deželnozborske, je bil s tem ravno naš kmetski stan najbolj prizadet in kmetu se je zgodila največja krivica, ker bo dobil pri novih volitvah, ki se pa seveda vršijo še po starem volilnem redu, zopet svoji veljavi in svojemu velikemu številu neprimerno malo zastopnikov, med tem ko volijo kurije privilegirancev, ki drugače ne igrajo na Kranjskem skoraj nikake uloge in ki za gospodarsko stanje cele dežele niti v poštev ne pridejo, tako veliko število zastopnikov, da s temi faktično odločujejo v deželi.

Iz vseh teh razlogov je ravno za našega kmeta izid prihodnih deželnozborskih volitev največje važnosti. Kajti, če ne pridejo v novi deželni zbor možje, ki bodo odločno in brezobzirno zasledovali idejo demokratizacije in ljudskih koristi in pridejo zopet taki, ki bodo iz strankarstva imeli vezane roke in bodo morali sodelovati v korist posameznih fanatičnih strankarjev ali pa navadnih koristolovcev, potem bo zahteva po splošni in enaki volilni pravici po volitvah uresničenju ravno za toliko oddaljena, kakor je bila v sedanjem deželnem zboru, kajti sedeli bodo notri isti znani možje, odločevala bo ista politika, in vršil se bo isti hinavski in z lažmi prepojeni strankarski boj na škodo našega ljudstva. Treba je, da se zanesi v celo to koruptno družbo nov, zdrav in neustrašen duh pravega narodnega demokratizma. Treba je, da stopijo v nov deželni zbor možje, ki bodo neusmiljeno posvetili s svojo najstrožjo kritiko v pogubonosno delovanje, ali bolje rečeno nedelovanje dosedanjih deželnozborskih strank, ki so vedno in vedno zopet strankarskim interesom posameznikov žrtvovale koristi vsega slovenskega ljudstva na Kranjskem.

Program in organizacijski načrt Slovenske Gospodarske Stranke prepušča volilcem povsod in vedno odločilno besedo v vseh zadevah. Ljudstvo si zbiraj zastopnike iz svoje srede, ki naj tvorijo z drugimi strankarskimi funkcijonarji, v katere se štejejo vsi pripadniki, organično celoto enakopravnih mož, in le ta celota, strankarski zbor, bo odločevala o načinu delovanja poslancev in bo tudi sodila to delovanje. S tem je onemogočena osebna politika in delovanje poslancev naše stranke imelo bo vedno za seboj voljo volilcev. Poslanci pa bodo na ta način res pravi ljudski zastopniki, ki bodo delovali v smislu ljudstva in ne tako, kakor delajo sedaj, ko morajo po kaki blamaži, katero doživi njihova osebna politika, metati ljudstvu pesek v oči in mu z lažmi in zavijanji dokazati, da je bilo tudi to le v ljudsko korist.

Kmeti samostojnega političnega mišljenja uvidevajo že polagoma brezplodnost strankarske politike; lahko pa tudi spoznajo, da S. G. S. stremi samo po samostojnosti in neodvisnosti malega moža, ki tvarja ljudsko maso. Njena politika je torej ljudska, demokratična v pravem pomenu besede. Kdor bo toraj volil kandidata naše stranke, volil bo ljudskega kandidata, bi bo neodvisen na vse strani in kateremu bo edino povelje: ljudska volja.

Politični pregled.

Avstrija in Italija.

Nekako pred mesecem je obiskal avstrijski minister zunanjih zadev Aerenthal italijanskega zunanjega ministra Tittonija. Sestanek je imel predvsem važen političen namen, da namreč zopet ublaži razmerje med obema državama, ki v resnici ni bilo več tako presrčno, dasi ste obe državi v skupni trozvezi. Tedaj se je prvič pokazalo, da si Italija in naša monarhija nista v nikakem nesoglasju in da vlada med obema isto mnenje o vseh zunanjih političnih vprašanjih. To važno okolnost ste pozdravili z ve-

LISTEK.

Toča.

Obraz.

Vladimir Levstik.

Bradati hrib je trepetal v svetlobi in dva velika kričečebela oblaka sta stala nad njim.

Takrat so ga nesli v dolgem, črnem izprevodu na trško pokopališče. Temna, žalostna vrsta; in bele srajce duhovnikov in kovinasti okovi hrastove krste so se še žalostneje svetili sredi nje. Ona nič več ne ve, kaj so počeli; budalosti pač in komedije, a vse ni bilo tisto in ga ni poklicalo nazaj, ni odprlo težke krste in ni utešilo njene bolesti. Omedlevala je in nezavestno so jo pripeljali domov. Ko so se ji vrnile telesne sile, je prosila, naj jo puste samo. Kaj bi pri nji? Tiste besede, ki bi jo bila potolažila, vendar niso izrekli, ker je živo uho ni slišalo, odkar se giblje svet. In vendar se ji v njeni brezupnosti, sredi ledene misli na svojo osamelost, venomer dozdeva, da mora biti takšna beseda.

Sama je ... V drugi sobi spi otrok, deset mesecev stara hčerka; ona ne misli nanjo. Morda bi jo dala s hladnim srcem, da pride on nazaj. Ali se ji ne zdi kakor izdajstvo misel, da se čez tedne in mesece potolaži z njo, da nekoliko pozabi očeta, ko bo pestovala dete, ujčkala ga na materinskih rokah, da se bo veselo smejalo in otepavalo, dočim bo ona govorila pri sebi: Njega nimam več; o, da si mi vsaj še ti ostala!

Prej je sijalo solnce. Zdaj orje grom med oblaki in pljusk za pljuskom se usipa dež na čmerikave šipe. Prijetno bi moralo biti, ko bi pritisnila svoje razbeljeno čelo na okno; a tako daleč je danes od misli do volje! Strašno ji je v tem ogromnem naslonjaču in vendar je kakor priklenjena: kadarkoli hoče vstati, jo nekaj nevidnega sune v prsi, da ne more.

Polumrak je po sobi; v kotih se stiskajo sence, žalostno gledajo slike s sten in ura goni svoj neumorni tiktik. Vdovi se zdi, da ponavlja z glasom tožitelja: Ti! Ti! Ti!

Morda je res ona kriva. Toda, za Boga, saj ni mislila na to! Kako je sploh mogoče, da se je zgodilo? Saj je vendar pravičen Bog nad nami in ona ga nikdar ni žalila, vse njeno življenje je bilo neprestana žrtev blagru bližnjega — in zdaj je ta pravični Bog dovolil, da je bila njena beseda tista, ki je povzročila vse to gorje. Sanje niso, ne; izprva se ji je trenotkoma dozdevalo, da utegne biti nad njo samo laž hudobnega sna, ona pa da se zdajci zbudi, iztegne roko in začuti pod njo poleg sebe njegove mirno sopeče prsi ... Zdaj ve, da niso sanje; nikdar, nikdar se ne bo zbudila iz te resnice. Sanjala jo bo, dokler ne pojde še ona za njim.

Božja pravica mora biti druga, nego naša: z drugo meri sebi, z drugo nam. Ali sploh nikdar ne bomo spoznali njegove pravice, in bomo vsi prokleti in pogubljeni? On sam nam je dal um za vodnika; če nas vodi ta um napak, je on trinog in krvolok. Morda pa se um ne moti, morda je zanesljivejši od naše vere, da je nekdo, ki šteje naše prošnje nad oblaki. Morda tega nekoga sploh ni ... Morda ni njega, morda ni njegovega raja ... In potem ga ne bo videla nikdar več, moža, ki so ji ga danes pokopali! Življenje ji bo resna pot do konca. Resna? Če gre res do konca, bi smela brezskrbno trgati ob cesti vse naslade in vso radost, ki se ji je doslej odrekala. Škoda, da prej ni mislila na to.

Strah! Ali je bila res ona, ki si je govorila te besede? Ne, ona ne, njena brezmiselna žalost govori tako, bolest, ki se kopiči v srcu in kljuje, kljuje, kljuje ...

Kako kruta je bila usoda, da je strnila njuni poti! Saj ni moralo biti. Mar ona ni bila srečna kot strežnica v veliki bolnici glavnega mesta? Čisto mlada še, jedva odrasla vzgajališču, sirota brez očeta in matere, si je poiskala dom med njimi, med trpečimi. Koliko bolečin so olajšale njene roke, koliko težkih, temnih misli sta pregnala njen smehljaj in njena mehka beseda!

seljem obe državi. Dasi je poteklo še zelo malo časa od zadnjega sestanka, vendar je bila potrebna zopet nekaka skupna konferenca obeh zunanjih ministrov, kajti ravno po tem sestanku so kar deževali shodi raznih političnih oseb, vladarjev in ministrov. Zato je posebno dobrodošel sestanek Aerenthala in Tittonija na Severniku. Oba ministra sta se dolgo posvetovala in razpravljala o vseh važnejših političnih točkah zadnjega časa in oba sta morala z zadovoljstvom konštatirati, da so odnašaji med obema državama ostali nespremenjeni in se je prijateljstvo še bolj utrdilo. Tittoni se je obenem še tudi prepričal, da ni italijansko-angleško prijateljstvo v avstrijsko-nemško-italijanski trozvezi ničesar spremenilo in da je tudi razmerje do ostalih držav jako povoljno. Najvažnejša točka, katere sta se ministra dotaknila, je bila justična reforma v Makedoniji, kjer Italija popolnoma soglaša z Avstroogrsko. Ko sta obravnavala vse važnejše točke, sta se odpeljala iz Severnika v Išl, kjer je cesar sprejel Tittonija v avdijenco. Listi, avstrijski in italijanski, pišejo zelo laskavo o sestanku, ki ga imenujejo zgodovinsko-važnega, ker ima utrditi neomajano prijateljstvo Avstroogrske do Italije. Tudi nemški listi naglašajo, da je nova ureditev razmerja med obema državama, kjer so se opažala zadnji čas že nesoglasja, le v prospeh nadaljni trajni trozvezi. Splošno je napravil obisk italijanskega ministra zelo ugoden vtis v vseh političnih krogih in se torej pripisuje medsebojnemu prijateljstvu Avstrije in Italije največja važnost za razvoj južnoevropske politike posebno z ozirom na balkansko vprašanje.

Ogrsko.

Opozicionalne stranke se bodo v prihodnjem poslanskem zasedanju brezdvomno pomnožile in ojačile. Že sedaj je bila opozicija ogrski koaliciji precejšna ovira, posebno, ker je zahtevala pravic narodom v ogrski „državi“. Tudi boj, ki so ga začele opozicionalne stranke za splošno in enako volilno pravico, je posebno neodvisni stranki neljub. Še večji razdor pa nastane v ogrski politiki, ko izstopi iz koalicije madjarska ljudska stranka. Ljudska stranka je namreč doslej živela v koaliciji le od milosti madjarske neodvisne stranke, ki pa nikakor ni hotela svojih političnih vajeti izpustiti in prepustiti tudi svojemu zavezniku nekoliko vlade. Ljudska stranka ni imela, oziroma nima razen zborničnega podpredsednika in ministrskega tajnika nikake udeležbe na vladi. Vsa večja in važnejša politična mesta je zasedla neodvisna stranka sama in nalagala ljudski stranki le dolžnosti Vsled tega je ljudska stranka nezadovoljna s koalicijo in se je odločila, da iz nje izstopi. Njen izstop je torej takorekoč že zagotovljen. Sicer ta korak ne bo koj povzročil kakšno važnejšo izpremembo v Weckerlejevem kabinetu, zna biti pa v jeseni, ko s svojim izstopom pomnoži nezadovoljne vrste opozicije, usodepolna za nadaljni razvoj v madjarski politiki. Ker je ta stranka tudi boriteljica za splošno volilno pravico, bodo neodvisni Madjari še v večji zadregi, ker potem pade njihova vlada, ako si umetno ne zagotove tudi tem potom krivično zastopstvo in večino, kar bi bilo pa skoro nemogoče. Tudi bo delala pomnožena opozicija glede hrvatsko-ogrskega vprašanja veliko neprilik vladajoči stranki. Položaj postaja vedno bolj zamotan in težko, da bi si znala ogrska vlada res pomagati iz vseh teh zadreg. Da bi ogrske narodnosti odjenjale od svojega boja, ni misliti, da bi Hrvatje popustili od svojih pravic, bi bilo nesmiselno. Povsod se pripravlja vse na boj proti Madjarom, med tem ko madjarska koalicija razpada. Madjarski šovinisti gredo pač s svojo politiko predaleč.

Med Srbijo in Črno goro.

Med srbsko kraljevino in Črno goro je nesoglasje vedno večje. Črna gora namreč dolži Srbijo, da je ona kriva vseh nemirov in revolucijonarnega gibanja proti sedanji črnogorski vladi. Znano je, da se je Črna gora že prej tudi pritoževala v Belgradu radi omladine, ki se je v srbrskih šolah navzela protidinastičnega duha. Še so nam v spominu časi, ko je obsodila vso svojo črnogorsko omladino in ji pozneje le vsled njenega nastopa odpustila. Sploh se črnogorska vlada, odkar je ljudstvo dobilo nekako ustavo, vedno bolj boji in je v večnem strahu za svoj obstoj. Napredni in svobodomiselni elementi so preganjani, tisti, ki ne pišejo za vlado (Narodna Misao) se uničujejo, povsod se opaža nekaka bojazen pred narodnim mnenjem in zato se ga skuša s silo predrugačiti. Reakcija se vedno bolj čuti in je menda dosegla že skoro svoj vrhunec ravno te dni, ko sta bila zopet izgnana dva bivša člana skupščine. Povod temu postopanju je dala velikosrbska propaganda.

V Belgradu ima baje, kakor trdi cetinjski dvor, svoje središče in od tod preži na vse kraje, ki še niso pod kraljevino, da jih priklopi Belgradu. In srbska vlada po mnenju Črne gore to akcijo celo podpira. Zato se zadnji čas oglašajo ostri glasi napram Srbiji in njeni propagandi. Veliko na tem pač ni. Največ je kriva celemu nezadovoljstvu Črnogorcev vlada sama vsled svojega reakcijonarnega režima. Ljudstvo je sploh proti vladi, dasi svojega starega kneza vseobče spoštuje. Z vlado so le plačani uradniki in še ti le na videz, v resnici pa ravno tako mrzé nečuveno postopanje vlade kakor ves narod.

Da pa izgnanci večinoma beže v Belgrad, je pač naravno; saj so tam vendar njihovi sobratje. Da pa tam ne ostanejo mirni, da se tudi izven domovine brigajo za domačijo, vzpodbujajo svojo mladino, ki mora študirati izven Črne gore, ker doma nima zadostnih šol, je tudi umevno. In to je vzrok, da je Belgrad res nekako torišče nezadovoljnežev, ki pa nikakor niso protidinastični. Črnogorska vlada pa sanja vsled tega o črnih naklepih Srbije napram sebi. Razmere so vsekakor nezdrave, od bodoče skupščine bo torej odvisno, da vrne narodu zopet prejšnje zadovoljstvo in uredi zopet prijateljske odnošaje med obema bratskima dvoroma.

Svetovni socialno-demokratični shod.

Svetovni shod socialnih demokratov, ki se je vršil v Stutgartu je zaključen. Shod je bil dobro obiskan, prišli so delegatje vseh večjih organizacij, najštevilnejše seveda Nemci. Razvijal se je socijalnodemokratični program in spopolnjevale nekatere točke. V nekaterih debatah je prišlo do ostrega spora med posameznimi frakcijami in se je dostikrat le težko vzdržaval red. Pri neki debati je angleški socialni demokrat nazval delegate na mirovni konferenci naravnost morilce in tatove. Vsled tega je nastal buren prizor in dotičnik je moral, policijsko prisiljen, zapustiti Stutgart za nekoliko časa. Množica, posebno Angleži, so mu prirejali pri njegovem odhodu burne ovacije. Splošno ne more socialna demokracija zaznamovati nikakega posebnega koraka naprej. V nekaterih točkah je bila celo prisiljena odnehati. Tako se je glede antimilitarizma morala zadovoljiti z boro resolucijo, ki jo je znal dr. Adler prav ponižno prikrojiti. Glede kolonialnega vprašanja ostane skoro vse pri starem, namreč da bodo slej kakor so prej podjetniki pridno izrabljali ubogi proletarijat za svoje žepe.

Na svetovno politiko ne bo imel ta shod, kakor se je pričakovalo, prav nikakega vpliva, ker so se pokazali socialni demokratje premalo solidarni in so nastale med njimi samimi diference, ki so preznatne, da bi se dale hitro zaceliti. Važnejša vprašanja, pred vsem narodna niti na program niso prišla, pač zato, ker se cela socialna demokracija omejuje samo na Francoze, Nemce, Angleže in Ruse, ti pa itak ne občutijo nikake potrebe za narodnostno obrambo.

Prihodnji kongres se bo vršil kakor se je sklenilo v Kodanju.

Uspehi mirovne konference.

Dolgo časa že zborujejo prijatelji svetovnega mira, dolgo časa že predlagajo razne nasvete v prilog svetovnemu miru vse države, katerim je baje za svetovni mir. Toda za kulisami je drugače. Med tem ko francoski delegat zagotovlja mir vsem narodom, ubija in mori francoska armada Marokance, v istem trenutku, ko stavlja Angleška svoje mirovne nasvete, sklepa pogodbe z Japonsko in si osvaja Egipet, isti čas, ko predsednik Nelidov, ruski delegat zagotavlja voljo ruske države za ohranitev miru, se pripravljajo doma nova vojaška brodovja v vseh vodah, se organizirajo vojaške čete itd V Haagu so vse države edine in obljubljajo razoroževanje, sestavljajo mirovno razsodišče, doma pa pridno nadaljujejo dalje svoje morilno delo. Oficijalni zastopniki narodov oznanjajo mir, zagotavljajo enakopravnost vseh narodov, doma pa besne močnejši nad slabejšimi, jih zatirajo, pobijajo in jim pripravljajo pogin. So pač uspehi „mirovne“ konference.

Maroko.

Boj v maroškem cesarstvu divja vedno bolj in ni niti najmanjšega upanja več, da se poleže mirovnim potom. Čete divjajo in razsajajo po mestih, ropajo in plenijo in to ne le vstaši, celo evropski vojaki niso dostikrat boljši. Po vsej državi vlada anarhija, nikdo in vsak je gospodar in vladar. Sedaj prihajajo celo vesti, da se sultan odpove cesarstvu in da zavlada njegov protisultan, ki se je pred par tedni proglasil sultanom Maroka. Francozi pozdravljajo to vest, češ da je protisultan Francozom prijaznega mišljenja, in da bo mogoče zopet uravnati francosko razmerje do Maroka. Sploh pa nastopa Francija vedno bolj svojevoljno in čisto ignorira zaveznico Španijo, katera ima isto naloga, kakor Francoska država. Zato je zavladalo med obema državama nekako tiho neprijateljstvo, ki vedno bolj tli. Francoska se je odločila, da pošlje v Afriko novih čet, da bo njena akcija tem uspešnejša in da bo s tem lažje prodirala dalje proti Maroku. Druge države nekako zavistno gledajo na to početje svojega mandatorja. Toda kljub temu vladajo še vedno „prijateljski“ odnošaji med evropskimi velesilami in popolno „soglasje“ glede postopanja Francozov v Maroku.

Dnevne vesti

domače.

— **„Slovenski Narod“** nas je zopet počastil, seveda v svojem žargonu kakor „nevednost“, „dokaz intelektualne zaostalosti“, „bedasti list“. Sicer so to nekam boljši izrazi, kakor jih rabi navadno; vendar je še vedno velika predrznost, da se „Slov. Narod“ tako sodbo upa izreči — o drugih. Povod mu je dala naša vest o ustanovitvi liberalne „Zadružne zveze“, glede katere smo izrekli mnenje, da je nje ustanovitev prezgodnja, ker imajo njeni ustanovitelji še mnogo opravka s hotelsko družbo „Triglav“, preden bodo zamogli reči, da je ta družba dobro podprta. Zaraditega smo v očeh Narodovih narodnih-gospodarjev — nevedni. Vsem je znano, da bodo pri „Zadružni zvezi“ imele opravka prav tiste osebe, kakor so z liberalne strani udeležene pri hotelski družbi „Triglav“. Cepili bodo svoje moči na dve strani, zato bo tudi uspeh p o l o v i č a r s k i tako na eni kakor na drugi strani. Dober gospodar utrdi najprej eno podjetje, potem še le, ko je temu podjetju uspeh zagotovljen, se loti drugega. Pri nas se pa dela ravno nasprotno. Kar kakemu narodnemu gospodarju pride na um kaka nova ideja, pa jo skuša izvesti; prejšnja

---

Takrat se je seznanila z njim, z Markom. Naobražena strežnica in mlad zdravnik, ki se mu še smejeta poklic in življenje — kdo si more misliti lepši par?

Ah, in tudi srečnejšega zakona, nego je bil njiju dveh, si ni mogoče misliti. Vsaj ona si ga ne more. Sreča je vedno neizmerna: sila je, ki ne igra z mrtvimi predmeti, temveč z živimi, utripajočimi srci!

Bog jima je bil dal otroka, malo Nado, ki spava mirno v sosednji sobi. In ona jo je vzljubila tako, da je mislila večkrat, koliko krasne sile mora biti med ljudmi, če vse matere ljubijo svoje otroke enako.

In čutila je, kaj mora navdajati mater, ki ljubi z njeno ljubeznijo. Pred tremi dnevi se je vrnil Marko pozno zvečer od daljnega obiska, tako truden in spehan, da ga je sama silila k počitku. Že se je spuščalo krepilno spanje na njegove oči . . . Takrat pa potrka na vrata kmet iz hribov, naj bi gospod doktor vstali in šli k njegovemu sinčku, ki ima hudo bolezen v vratu in se bo zadušil, če kmalu ne pride pomoč. S čudnim naglasom je govoril okorni možakar in si z rokavom potegnil preko oči.

Marko se je v polsnu obrnil na postelji. Ona je še klicala. In ko se je zdramil do dobrega, mu je povedala, kam ga kličajo.

„V hribe? Dve uri daleč? Naj vendar počaka do jutra, samo par ur še, toliko da se zdani. Zdaj ne grem nikamor, saj se mi udje upro, če bi tudi volja hotela.“

„Ali res nočeš?“

In takrat je rekla ona tiste besede, ki jo zdaj peko na duši.

„Če počakaš do jutra, je lahko prepozno. Glej, njegovo dete se bori s smrtjo. Da je najina Nada bolna in njeno življenje v nevarnosti, ali ne bi šel po krvavih kolenih tja, kjer veš, da ji najdeš leka?“

Takrat se Marko ni več obotavljal, temveč je vstal. Godrnjal je sicer in marsikaj mu ni bilo prav, a žena je vendarle videla, da ga je nekako sram njegove prejšnje lenobe. In ker ni rekel ničesar več, da ga jezi iti k bolniku, je bila sama pri sebi zelo ponosna na njegovo dobroto in ga je izkušala nagvaditi s tem, da se mu je kazala tako dobro in prijazno, kakor bi se spravljal na dolgo, dolgo pot.

Ko pa ga je čakala sama, ji je bilo vse teže in teže. Tako težko ji je postajalo in tako ji je izginil njen ponos in nje veselje nad njim, da je skrila obraz v blazino in se je bridko razjokala.

Drugo jutro — bilo je predvčeranjem ob devetih — je zapel hišni zvonec. Ob njegovem glasu ji je nekaj strašno presunilo srce.

Marko je bil na povratku, v jutranjem polumraku in gosti megli, spodrsnil na strmi drči, padel v globino med kamenje in si razbil lobanjo. Brez zavesti je bil in v poslednjih dihih, ko so ga prinesli domov.

Čez pol ure je izdihnil v njenem naročju . . .

Mirno spi Nada v sosednji sobi. Mati pa je vstala iz naslonjača, hodi, ihti in premišljuje Kaj in kam sedaj? Premožna nista bila, niti on niti ona. In zdaj je tuji otrok nemara otet, a njen je izročen siromaštvu. Mar ne bi bilo bolje, vsaj zanjo bolje, da je kmetov sin umrl. Takrat bi bil Marko živ in zdrav . . . Ali ni blazno, izpostavljati vse, kar imamo dragega, za tujo srečo ali nesrečo, ki nikdar ne bi mogla skaliti našega miru?

Noč pada na svet. Treba bo pogledati k mali . . .

Tema je po celi sobi. Le veliki štirikotnik okna se medlo, sinjesivkasto svetlika.

Prasketanje plohe postaja redkejše in glasnejše. Čuj! Ali ni toča? Da, toča je . . .

In mlada vdova ihti pred oknom in pritiska čeloma šipo. Iz brezmislija vstane v njeni duši slika sveže, samotne gomile, same med štrlečimi mramorji in križi, same sredi teme, puščobe in mrtvaških slutenj, in dež bije besno ob to sveže nasuto gomilo, toča tresketa po izprani prsti in razposajena zrna odletavajo in skačejo na vse strani. Pod zemljo pa spava on, prvo noč.

V tem trenutku ji postane tresket toče in šum dežja nepopisno strašen. Trepetaje se odtrga njena vitka postava od okna.

„Moj bog, moj bog! Na njega lije!“

Odmevi njenega žalostnega jeka se še love po temi, dočim leži ona v nezavesti na tleh.

dela pa zanemarja in pusti propasti. To je čisto navadno nesmotreno eksperimentiranje, ki se potem bridko maščuje. Zgledov imamo iz polpreteklega časa dovolj. Kar se pa liberalne „Zadružne zveze“ tiče moramo odkrito povedati, da je prav nepotrebna. Saj obstoji celjska „Zadružna zveza“, ki popolnoma izpolnjuje svoj namen. Bila je doslej na mestu in bila bi tudi v prihodnje. Za nekaj kranjskih posojilnic, ki so po trditvi Narodovi v narodno-naprednih rokah, za katere pa narodno-napredna stranka kot taka ne more izkazati prav nobenih zaslug, zadostuje „celjska Zveza“ popolnoma. Čim jačja je taka Zveza, čim več zavodov šteje za svoje člane, tem bolje uspeva, tem večja zaslomba je svojim članom. Nova „Zadružna zveza“ pa namerava ravno nasprotno. Ako bode hotela imeti kaj zavodov, odjedla jih bo celjski „Zadružni zvezi“, koje člani so danes ti zavodi. Torej zopet cepljenje zopet razdiranje. Ako pa je že to vse obsodbe vredno, koliko bolj je še, ako vemo, da kumujejo novi gospodarski ustvaritvi zgolj strankarsko politični nagibi. Po vzgledu klerikalne kranjske „Gospodarske zveze“ hoče narodna-napredna stranka — seve 10 let kasneje — organizovati zadružništvo, kar ga je v „naprednih rokah“, v svrho uspešnejšega gospodarskega boja proti obstoječi klerikalni gospodarski organizaciji. Vsako gospodarsko delo, ki nima samosvojega namena, ki nima pri nas Slovencih zlasti tega namena, da hoče gospodarsko korist naroda slovenskega nasproti tujcu, je škodljivo in je je obsojati tako z narodnega kakor z narodno-gospodarskega stališča. To pa velja tako za klerikalno kakor za liberalno gospodarsko politiko našo!

— **Sobotni „Slovenec“** naštel je nekatere „liberalne“ kandidate za prihodnje deželnozborske volitve. Ne vemo iz kakega zanesljivega ali nezanesljivega vira je izvedel „Slovenec“ tako rano kandidaturo naštetih mož, eno pa moramo pribiti kot laž izhajajočo iz znane taktike naših klerikalcev, ki hočejo s tem, da imenujejo pripadnike S. G. S. „liberalce“ napraviti kratek proces in kar hitro pomesti z njimi. Tako je imenoval tudi sedaj „Slovenec“ Ivana Rusa iz Loškega Potoka liberalnega kandidata. Ne vemo, zakaj se mora „Slovenec“ že tako rano zateči k laži, da bi omajal tla eventualno nastopivšemu kandidatu za deželni zbor. Mogoče, da se mu zdi toliko nevaren, da je potreba proti njemu spraviti v boj ves lažnjivi aparat že preden se resno odloči za kandidaturo. Eno mu pa lahko že danes povemo: če bo nastopil Ivan Rus res kot kandidat, storil bo to na programu S. G. S. kot mož iz srede kmetskega ljudstva in kot prvoboritelj za od vseh naših strank skrajno zanemarjeno Slovenstvo na kočevski meji. Njegov bojni klic bo: pravica kmetu in Slovencu! Panaj pričnejo klerikalci boj proti njemu!

— **Poziv na narodne trgovce!** Slov. akad. fer. društvo „Prosveta“ je založilo tablice z napisom: Slovenskemu občinstvu osobito slovenskemu dijaštvu priporoča to narodno firmo — slov. akad. fer. društvo „Prosveta“. Te tablice se bodo oddajale le odločno narodnim trgovcem, da jih razpostavijo v svojih izložbah. Prosimo slovenske trgovce, zlasti one v Ljubljani, da si v lastnem interesu naroče pri podpisanem odboru tako tablico, ki je tudi dobra reklama za dotično trgovino. — Odbor „Prosvete“.

— **„Dijaški dom“ v Ljubljani.** Sedaj, ko se bliža začetek novega šolskega leta, se nam vidi umestno, da opozorimo slavno občinstvo na gori imenovano podjetje. Živa potreba po dobrih stanovanjih in po strogem nadzorstvu za naše dijake je vodila ustanovitelje, da se je oživotvorila ta ideja. V zavod se sprejemajo dijaki različnih ketegorij, na razpolaganje so lepe, prostorne in zračne sobe. Vse dejanje in nehanje v zavodu je uravnano po pedagoških principih. Določen je natančno hišni in dnevni red, sonadzorstvo in pomaganje pri učenju je poverjeno samo osebam, ki so se sprejele po vsestranskem višjem priporočilu. Za hrano, stanovanje in pomaganje pri učenju je določen mesečni prispevek od K 60, posebne ure za izvenšolske predmete se plačujejo po dogovoru. Za letošnje šolsko leto je število gojencev omejeno in je na razpolago samo še nekoliko prostorov. Vsi potrebni podatki glede sprejema, hrane, nadzorstva in dnevnega reda se dajejo ustno ali pismeno vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne pri vodstvu na Poljanski cesti štev. 22., II. nadstropje.

— **XIX skupščina „Zaveze“ jugoslovanskih učiteljskih drustev** se je vršila v Radovljici ob obilni udeležbi in je zadovoljila vse udeležence. V soboto 24. t. m. je bila seja upravnega odbora in zborovanje delegacij. Po poročilu odborovem volil se je nov odbor z dosedanjim predsednikom, g. L. Jelencom na čelu. Nato je poročal okrajni šolski nadzornik za otok Krk Drag. Přibil o posvetovanju delegatov glede snovanja avstrijske slovanske učiteljske zveze na Dunaju, V nedeljo ob 9. uri dopoldne pričelo se je glavno zborovanje v dvorani hotela Kunstelj. Po raznih pozdravih in uvodnih govorih pričelo se je s programatičnimi poročili, G. Vlado Pušenjak podal je strokovno poročilo „Slovensko zadružništvo in sodelovanje učiteljstva pri njem“. Šolski vodja g. Dimnik poročal je o „Roditeljskih večerih“, in končno je poročal g. Anton Pesek, učitelj iz Nerapelj pri Ptuju o temi: „Na delo med ljudstvo“. Govornik poudarja da naj bo izvenšolsko delo učitelja prosvetno (izobraževalno in delo za gospodarski napredek ljudstva) in politično. Prvo je najpotrebnejše in brez prvega je drugo pogosto celo škodljivo. — Po zborovanju vršil se je skupni obed in potem so izleteli udeleženci skupščine na razne kraje naše krasne Gorenjske.

— **Kartel pivovarnarjev na Štajerskem, Nižjeavstrijskem, Koroškem in Kranjskem** je že sklenjen in je že stopil v veljavo. Kartel je sklenjen za dobo treh let. Menjati pivovarne bodo smeli samo tisti gostilničarji, ki niso svoji pivovarni nič esar dolžni, vsi drugi gostilničarji bodo morali točiti tisto pivo kakor doslej, drugače sploh ne dobe piva.

— **„Prosveta“ in „Deutsche Stimmen“.** „Prosvetino“ delovanje in ustanavljanje ljudskih knjižnic po deželi je dopisniku v „Deutsche Stimmen“ trn v peti. Posebno ga pa boli, da se je ustanovila ljudska knjižnica v kočevskem teritoriju, ki je bila od slovenske strani tako navdušeno pozdravljena. A kar ga najbolj teži, je to, da vidi v dveh najbolj delavnih močeh dvoje odpadnikov od nemškega naroda in nato vprašuje, če „die Beteiligten“ ne občutijo velikanske sramote, ki tiči v ločitvi od nemškega „Edelvolka“ (!) na korist takemu narodiču, ki leži v kulturelnem pogledu še v otročjih povojih. Dotičnemu dopisniku odgovorimo le toliko, da njegovo javkanje v „D. St.“ eminentno kulturnega dela „Prosvetinega“ pač ne bo moglo ustaviti, temveč ga le še vspodbuditi k nadaljnemu delovanju, dveh gospodov „odpadnikov“ pa tudi ne bo toliko prestrašilo, da bi se utegnila premisliti in pričeti kulturno delo za oni „Edelvolk“, ki širi svojo „kulturo“ s tuljenjem, pljuvanjem in z dejanskimi napadi na Slovence. Slovenci smo miroljuben narod, po našem mnenju se širi prosveto z resnim delom, ne pa na štajersko-nemški način, s surovostjo!

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** razpisuje na svojih šolah v Trstu dve novi provizorični učiteljski mesti, ki jih je nastopiti pričetkom prihodnjega šolskega leta. Prošnje, opremljene z dokazili o starosti, prebitih študijah in izpitih, naj se vlože do konca tega meseca pri družbinem vodstvu v Ljubljani.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** naznanja tem potom, da so se novi nabiralniki pri narodni tvrdki že naročili; kakor hitro jih družba dobi, bode slavno občinstvo potom časopisov obvestila. Obenem se prosi one, kateri imajo nabiralnike, da nabrane vsote družbinemu vodstvu dopošljejo ter omenijo, da so zneski iz družbinih nabiralnikov nabrani.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** naznanja, da je družbino blagajništvo pri poštno-čekovnem prometu. Vsled tega se prosi, da blagajniki podružnic, narodnih društev i. dr. pošiljajo svoje nabrane zneske po poštno-čekovnih položnicah. Položnice se dobe v družbini pisarni. Kdor jih še nima, naj jih naroči, dobi jih s povratno pošto.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** prosi vse slavne podružnice, sokolska, pevska in druga narodna društva, da blagovolijo meseca septembra, ali sploh v jesenskem času napraviti kako malo veselico, igro, tombolo ali kaj drugega v prid družbe. Vsak znesek bode družba z radostjo sprejela, kajti izdatkov je vedno več, skrbeti je treba, da bo vedno dovolj novcev na razpolago. Rodoljubi, kvišku srca!

— **Povodom desetletnice „Katoliškega delavskega društva“ na Jesenicah** vršila se je v nedeljo 25. t. m. na Jesenicah velika, dobro obiskana slavnost. Iz Ljubljane pripeljal se je posebni vlak z nad 500 gostov. Tudi iz vseh drugih slovenskih pokrajin je prišlo mnogo udeležencev. Otvoril se je nov „Delavski dom“ v Jesenicah in v njegovi dvorani se je potem vršilo zborovanje „Slovenske krščansko-socialne zveze“. Zborovanje je trajalo 6 ur in se je prekinilo opoldne za eno uro, udeležba je bila obilna. Po zborovanju vršila se je pred „Delavskim domom“ javna telovadba, pri katerih je bilo udeleženih kakih 70 telovadcev. Po končani telovadbi vršila se je ljudska veselica.

— **Opečen otrok.** Dne 21. t. m. je postavila posestnica Antonija Hrvatin sredi kuhinje kotel pol vrelega luga, da bi posodo pomivala. Ko je prišla v kuhinjo njena 5 letna hčerka, je tako nesrečno padla v kotel, da se je po vsem telesu opekla in drugi dan umrla.

— **Ogenj.** V Regoški vasi pri Novem mestu je dne 23. t. m. zapazila posestnica Ana Gašpar, da gori njen svinjak. Kljub temu, da so ona in sosedje takoj pričeli gasiti, vendar niso mogli preprečiti, da se ne bi razširil ogenj na zraven stoječo hišo. Tudi požarna bramba, ki je prihitela iz Novega mesta ni mogla drugega, nego ogenj lokalizirati. Razen obeh poslopij je izgubila Gašpar še vse svoje seno, slamo in letošnjo žetev ter 180 K denarja, ki ji je zgorel ali pa bil ukraden. Škode je nad 2000 K, zavarovalnina pa znaša le 400 K. — Dne 18. t. m. ponoči je pogorela z vsem senom šupa kranjskega dekana Koblarja ki jo je imel v najemu Josip Logar iz Letenc. Škoda znaša okoli 2480 K. Zavarovan ni bil niti dekan, niti Logar. Sumi se, da je bil ogenj zaneten od rešetarja Žlindre ki se je delj časa potikal okoli Gorič in prenočeval po šupah in ki je izginil po po požaru.

— **Nesreča z vozom.** Dne 19. t. m. zvečer peljal je 57 letni Ivan Luzer, hlapec pri posestniku Antonu Polancu v Šent Jerneju, z dvoupreženim vozom steljo iz gozda domov. Ko je hotel pri Drgančih stopiti z voza, je tako nesrečno padel, da sta šli obe levi kolesi čez njega, tako da je dobil težke notranje poškodbe.

— **Električna centrala ob Soči.** Železniško ministrstvo je izdelalo načrt za napravo električne centrale v občini Trnovo za izrabljanje vodopada Soče med Bovcem in Kobaridom. Centrala naj bi dajala najmanj 15.000, normalno 23.000 konjskih sil, ter bi služila za državno železnico. Obenem je izdelala tak načrt tudi delniška družba „Isonzo“ v Trstu, ki že ima električno napravo v Tržiču in hoče tudi izrabiti vodopad Soče med Srpenico in Kobaridom. Centrala imenovane družbe bi naj služila elektrokemičnim in metalurgičnim namenom in deloma tudi za električno razsvetljavo v tolminskem okraju. Za oba načrta bo komisionalni ogled dne 4. septembra. Zastopnik železniškega ministrstva bo pri tej priliki naglašal, da je načrtu državne uprave pripisovati večji gospodarski pomen kakor pa načrtu privatne družbe.

— **Narodno slavlje v Trstu.** Dne 25. t. m. je razvilo pevsko društvo „Ilirija“ iz Sv. Jakoba pri Trstu svojo zastavo. Slavnosti se je udeležilo 26 narodnih društev iz Trsta, Goriškega in „Slavec“ iz Ljubljane. Vsa društva — okoli 5000 ljudi, so se sestala ob polenajstih zjutraj na kolodvoru, da pozdravijo in sprejmejo „Slavca“. Nato se je pomikal slavnostni sprevod po mestu do Sv. Jakoba. Lahonom seveda to ni bilo po volji in v neki ozki ulici je okoli petdeset Mazzimijancev napalo Slovence ter hotelo prodreti godbo, ki je korakala na čelu sprevoda, z namenom, da iztrga prvo trobojnico. Pri tem je udaril neki Lahon nekega izmed godcev s težko palico po glavi, ne vedoč, da je napadenec sam reven Lah, ki je godel, da preskrbi ubogi rodbini par krajcarjev. No, Lahom se napad ni posrečil, bili so pošteno tepeni in vrhtega še večinoma aretovani. Smešno je bilo gledati te junake na komisarijatu, kjer so jokaje prosili, naj se jim prizanese. Od Sv. Jakoba se je pomikal sprevod po mestu do sv. Ivana, kjer se je med nepopisnim navdušenjem v „Narodnem domu“ vršilo slovesno razvitje zastave društva „Ilirije“. Ko se je po končanem slavlju „Slavec“, spremljan od velikanske množice Tržačanov, vračal do kolodvora, so Lahoni zbrani pred kavarno Chiozza, pričeli zvižgati, pa so se umaknili složno v kavarno, ko so videli, da Slovenci nočejo mirno prenašati njihovih izzivanj. Ko je bil sprevod že mimo, so zopet dobili pogum in ponovili žvižganje, pa se kmalu pomirili, ko so opazili, da ima množica namen vrniti se pred kavarno. Značilno za junaštvo iredentistov je, da sta dva Lahona napala pred kavarno Chiozza nekega — osemletnega dečka, ki se je vračal zvečer od Sv. Ivana s slovensko trobojnico v roki, in da sta ga suvala in psovala, da je revček pričel jokati. Ko je dečko nato zavil v ulico Carducci, sta bandita stekla skozi vežo kavarne in ga tam znova napala. Ko je priskočil neki slovenski mladenič dečku na pomoč, je junakoma nakrat palo srce v hlače in dečko in mladenič sta nato nemoteno nadaljevala svojo pot. Predrznost Lahonov je to pot prikipela do vrhunca in če bojo hoteli prihodnjič ostati v takih prilikah gospodje situacije, morali bojo biti popolnoma tihi in ne bojo smeli spregovoriti niti besedice.

— **Hrvatski dnevnik v Trstu.** Bivši urednik zagrebškega „Obzora“ dr. Cihlař-Nehajev namerava v Trstu ustanoviti hrvaški list, ki bo izhajal kot dnevnik. List se bo imenoval „Balkan“ in se bo najbrže tiskal v tiskarni „Edinosti“. Potrebni kapital za list je baje že zagotovljen. „Balkan“ bo urejeval dr. Cihlař.

— **Tržaške novice.** Pred dvema mesecema je izročil Ulisse Tommasoni nekemu Ivanu B. 23 slik vrednih 400 K, da mu jih ta proda. Sedaj pa je javil Tommasoni policiji, da od tedaj ni videl ne slik, ne denarja in ne Ivana B. — Ana F. in Amedej B. sta bila skupaj v neki krčmi v ulici del Bachi. Ker je bila Ana že precej vinjena, jo je pričel Amedej psovati. Ana mu seveda ni ostala dolžna nobene psovke, vsled česar ji je Amedej vrgel čašo v glavo in jo precej močno ranil. Amedeja so aretovali. — Na postaji v Videli bi se bila dne 24. t. m. zvečer pripetila kmalu velika nesreča, ker je bilo izogibališče napačno obrnjeno, je vlak zašel mesto na glavni tir, ki vodi proti Občinam, na oni kratki tir, ki se konča z visokim nasipom zemlje. Toliko, da je lokomotiva še obstala na tiru. Izredni spretnosti strojevodje, ki je v odločilnem trenutku dal proti-paro, se je zahvaliti, da ni lokomotiva, ko je raznesla nasip, se prevrnila in potegnila seboj še drugih voz v globočino kakih 20 metrov na spodnjo cesto in na ob tej stoječo hišo. — Dne 26. t. m. zvečer sta se na trgu della Barriera vecchia valjala po tleh in pretepala dva človeka, katerih eden je bil samo opraskan, drugi pa ves krvav in v hrbtu mu je tičal žepni nož. Redar ju je spravil narazen in pri tem je oni, ki je imel nož v hrbtu, pograbil palico in hotel udariti redarja, kar je pa s tem preprečil, da je potegnil sabljo in z njo udaril napadalca po roki, da mu je omahnila. Na komisarijatu se je izkazalo,

da je ravno ranjenec bil napadalec, in sicer je to neki težak Fabbris, ki je znan kot nasilen človek. Drugi je mizar Schilz, ki je znan kot miroljuben človek in ki nima nikdar žepnega noža; Fabbrisu ga je moral torej nekdo drugi zapičiti v hrbet. Schilza so takoj izpustili. — V ulici Carlo Ghega je dne 25. t. m. zadel električni voz v konja in kočijo izvoščeka Jakoba Comisso. Konj je težko ranjen po zadnjih nogah in tudi kočija je poškodovana. Izvošček ima 80 K škode.

Tuje.

* **XIV. svetovni kongres svobodnih misliteljev** se vrši od 8.—12. septembra v Pragi. Na programu je: Organizacija svobodne misli, svobodna šola, ločitev cerkve od države, domovinstvo in svobodna misel, lajiška družabnost in razni predlogi. Tega kongresa se udeleže delegati vseh narodov in držav, kjer obstojajo sekcije svobodne misli. Delegate na shod v Prago so prijavila že razna napredna društva, mesta in občine. Izmed Jugoslovanov bodo najštevilnejše zastopani Slovenci, ker se sekcija slovenske svobodne misli, ki izdaja svoje glasilo „Svobodna misel“ oficielno udeleži shoda po svojih zastopnikih in je razventega tudi posameznikov precej prijavljenih. Tudi nekoliko Hrvatov se udeleži kongresa. Najštevilnejša bo udeležba s češke strani, ki je prijavila že nad sto društev in občin. Zborovalni jeziki bodo češki, francoski in nemški.

* **Prijet ponarejalec denarja.** Na Dunaju so te dni zaprli trgovca z mešanim blagom Josipa Dohnala. Ko so preiskali njegovo stanovanje, so našli 16 ponarejenih goldinarjev, dva petkronska tolarja in vso pripravo za ponarejevanje denarja. Njegovo ženo Marijo, ki so jo tudi zaprli, so izpustili, ker se je izkazala njena popolna nedolžnost. Prijeli so pa njegovega svaka, graverja Puttera, ki je na sumu, da je vsaj pred leti ponarejeval denar skupno z Dohnalom. Dohnal je izdal ponarejenega denarja za 60.000 kron, od katerih je še v prometu okolo 20.000 kron.

* **Beg iz vojaške bolnice.** Ogrski brambovec Matušič je lansko leto nekoga umoril, potem ko je od vojakov pobegnil. Ko so ga zaprli, je zbolel, in izročili so ga honvedski bolnici, kjer je, ko je že nekoliko ozdravel, snažil okna. Te dni pa se mu je posrečilo skočiti čez bolnišnični zid in utekel je tudi kroglji, ki jo je poslal stražnik za njim ter pobegnil v gozd. Ko je več stotnij vojaštva obkolilo in preiskalo gozd, v katerem se je skrival Matušič, so ga našli na nekem visokem drevesu in izročili v garnizijski zapor.

Gospodarstvo.

Razbremenitev kmetskih posestev na Češkem. Če primerjamo socialne naloge in delo kmetijskega stanu z gospodarskim dobičkom, katerega mu nudi njegovo zemljišče s tem, da mu daje ravno delavsko priliko in zemljiško rento, tedaj pridemo do prepričanja, da ta dobiček nikakor ne odgovarja delu.

Ker pa služi uspeh kmetskega dela javnosti, in sicer neposredno človeški družbi in državi, tedaj je tudi naloga državne oblasti, da varuje vse ono, kar daje družba kmetskemu stanu za njegovo delo — namreč nemoteno posest zemlje kot varno delavsko priliko in pa dobivanje zemljiške rente. Ona država, ki daje zakone, ki izpreminjajo zemljiško posest v premičnino, ki uničujejo stalnost kmetskega stanu, ki dopušča, da gre dobiček iz zemlje in plačilo za delo v tuje žepe — ta država ne razumeva svoje naloge, svojega poklica. Država ima nalogo, zemljiško rento onemu zajamčiti, ki jo zasluži. Dandanes kmetski stan vsled nizkih cen in vsled težkega razpečevanja pridelkov le težko pride do zemljiške rente. Inozemska, posebno prekomorska konkurenca, le kapitalističnim interesom služeča tarifna politika, oderuška vmesna trgovina, borzna igra s poljedelskimi pridelki in druge podobne mahinacije delujejo na to, da oropajo kmetski stan zaslužene zemljiške rente. Toda pri tem deluje še neko drugo, bolj važno dejstvo. Naš kmetski stan je čez glavo zadolžen. In zadolženi kmet je pri dobivanju svoje zemljiške rente za toliko prikrajšan, kolikor mora na obrestih in amortizaciji plačevati upniku. Ker je pa zemljiška renta plačilo za delo, katero opravlja kmetski stan v blagor države in človeške družbe, tedaj se to pravi: Vsled zadolžitve se onemu, ki opravlja javno delo, odteguje plačilo. To plačilo pa gre v obliki obresti in kapitala v roke ljudi, ki niso nikakršnega dela za to opravili. To pa ni pravično, in sicer iz dveh vzrokov: prvič, ker se onemu, ki opravlja javno delo, dolžno plačilo odteguje, drugič pa, ker dobivajo mesto tega plačilo ljudje, ki ne opravljajo dolžnega dela.

Vsled te krivice pa ne trpe le kmetje, temveč tudi družba, kajti s tem, da se kmetu prikrajšuje zemljiška renta se mu jemlje moč in zmožnost za izpolnjevanje njegovih socialnih nalog. Če naš kmetski stan izpolnuje one naloge in obveznosti, katere mu stavlja splošnost, tedaj potrebuje stalno zemljiško posest in zemljiško rento. Le stalno naseljen, gospodarsko dobro situiran kmetski stan, more vzdrževati in povspeševati rodovitnost zemlje. Le tak kmetski stan se more braniti onim vabečim in zapeljivim glasovom, ki ga kličejo z dežele v mesto. Ravno zadolženje pa uničuje gospodarski blagobit in stalnost našega kmetskega stanu.

In to spoznanje je dovedlo tudi javnost do tega, da se je intenzivno začelo baviti z vprašanjem, kako razbremeniti naš zadolženi kmetski stan. Naj omenimo le tozadevne spise Brafove, Grabmayerjeve, Hattingbergove, Kleinove itd.

Tudi na 27. zborovanju nemških pravnikov so se pečali s tem vprašanjem. V prestolnem govoru je vlada namignila, da se poprime te velevažne zadeve. In pred nedavnim časom je češki deželni odbor naprosil vlado, da mu izroči ves material, katerega ima v tem oziru na razpolago. Naprosi tudi kmetijski svet, deželno banko, hipotečno banko in češko in nemško zadružno zvezo, da povejo svoje mnenje. Da bo akcija uspešne ša, se skliče posebna anketa, ki se bo bavila posebno z vprašanjem, koliko bi lahko pomagale tudi Raiffeisenske posojilnice.

In mi Slovenci?

Pri nas se le tualitam pojavi notica ali kratek članek o tem vprašanju. Merodajni krogi se pa ne brigajo za to najvažnejše vprašanje našega narodnega gospodarstva. Ali bi ne kazalo, da se tudi pri nas začne popolnoma resno študirati to vprašanje. Pri nas se pač vse moči posvečajo vsakdanjemu političnemu boju — najboljše delavne moči pa zapuščajo rodno grudo ter se izseljujejo. Torej na delo, dokler je še čas!

Rusko trgovinsko in obrtno učilišče v Carigradu. Dr. Henrik Tuma priporoča v svoji nedavno izišli brošuri: „Jugoslovanska ideja in Slovenci“ osnovanje jugoslovanskih akademij v Trstu in Carigradu. En del te misli se je ravnokar izpolnil. Kakor znano, je ruska naselbina v Carigradu precej velika. Njeni člani se ponajveč bavijo s trgovino, obrtom in pomorstvom, in vsled tega je Ruska že davno nameravala ustanoviti za svoje podanike in ostale Slovane v Carigradu trgovinsko učilišče. Bivši ruski poslanik v Carigradu Nelidov je prav mnogo delal v tem oziru. In zdaj hočejo otvoriti začetkoma listopada tega leta v Carigradu trgovinsko-obrtno učilišče, ki bo imelo sedem razredov. Nadzoroval ga bo ruski poslanik v Carigradu.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Ustanovljeno 1842. Telefon štev. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: **Miklošičeva cesta 6** nasproti hotela „Union“.

Delavnica: **Igriške ulice 6 Ljubljana.**

Prva

domača dolenjska žganjarna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno	K 1·—	lit.	Tropinovec navad.	K 1·—	lit.
„ III.	„ 1·10	„	„ III.	„ 1·10	„
„ II.	„ 1·30	„	„ II.	„ 1·20	„
„ I.	„ 1·50	„	„ I.	„ 1·40	„
Drožnik III.	„ 1·30	„	Brinjevec III.	„ 1·40	„
„ II.	„ 1·50	„	„ II.	„ 1·80	„
„ I.	„ 1·80	„	„ I.	„ 2·—	„

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Specijaliteta **‚Slovenec‘** narodna grenčica narodni liker

od K 1·10 do K 1·20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1·— do K 1·60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1·— do K 2·— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Modna trgovina Pavel Magdić, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezenine.
Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.
Svilnati in baržunasti trakovi.
Pozamenterija, porte in žnore, rezice, krepince in žnore za tapetnike.
Krepi in flori za žalovanje.
Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.
Šerpe
iz svile, čipk in volne.
Nogavice za dame, dekleta in otroke.
Jopice, hlačke, otročje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.
Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.
Gumbi in različne igle.
Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.
Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.
Pajčolani za neveste, mirtovi venci.
Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.
Modrci in potrebščine za modrce.
Glace-rokavice in rokavice za uniformirance, pletene, letne in zimske rokavice.
Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.
Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.
Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.
Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in šport-pasovi.
Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.
Kravate, gumbi za manšete.
Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.
Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.
Nahrbtniki, ovratniki, robci.
Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! **Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!**
Razpošiljam po poštnem povzetju
za 12 K 50 vin.
krasno, dobro in **moderno opravo**
katera obstoji iz sledečih predmetov:
Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ? Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca. 1 ovratnik po želji. Krasna kravata. 1 par trpežnih nogavic. Močna brisalka. Izvstne naramnice. 3 dobre žepne rute.
Vse v škatlji lepo aranžirano.
Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!

Odgovorni urednik: Franjo Feldstein. Izdaja konzorcij „Slov. gosp. stranke“. Lastnina „Slov. gosp. stranke“. Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.